

Мета – 2030. Як Україна вступатиме до ЄС і хто може затягнути цей процес

10:00 08.06.2024 Пн

Україна скоро відкриє в Євро-звоним перший переговорний кластер. Що це означає і чого чекати далі?

МІХАЙЛО ЛЕШЧНСЬКИЙ

Володимир Зеленський та Урсула фон дер Ляєн

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з RBK-Україна у

Скоро процес євроінтеграції України зрушиться з мертвої точки. Але навард чи піде занадто швидко.

Про те, коли відкрити всі переговорні кластери, чи реально вступити до ЄС до 2030 року і чи варто чекати сюрпризу від поляків – читайте в матеріалі RBK-Україна.

>

Головне:

- Процес триває:** 15 червня Україна після тривалої паузи відкриє перший переговорний кластер "Основи", який передбачає реформи у сфері верховенства права і вважається найважливішим у процесі вступу до ЄС.
- Зміна позиції Угорщини:** Прем'єр Петер Мадяр погодився підтримати відкриття переговорів тільки після консультацій і обіцянки України зайнятися захистом нацменшин.
- Польське питання:** Бюромерч побоюванням і резонансу навколо історичних питань, Польща не блокуватиме відкриття переговорних кластерів.
- Терmini вступу:** Оптимістичним терміном приєднання України до ЄС залишається 2030 рік, але подальший прогрес залежатиме від швидкості ухвалення реформ Верховною радою та урядом для закриття всіх шести кластерів.

Через тиждень, 15 червня, Україна нарешті досягне формального прогресу на шляху до Євросоюзу, після приблизно дворічної паузи.

Як очікується, буде відкрито перший із шести так званих переговорних кластерів – сфер законодавства, в яких Україна буде зобов'язана провести реформи для вступу до ЄС.

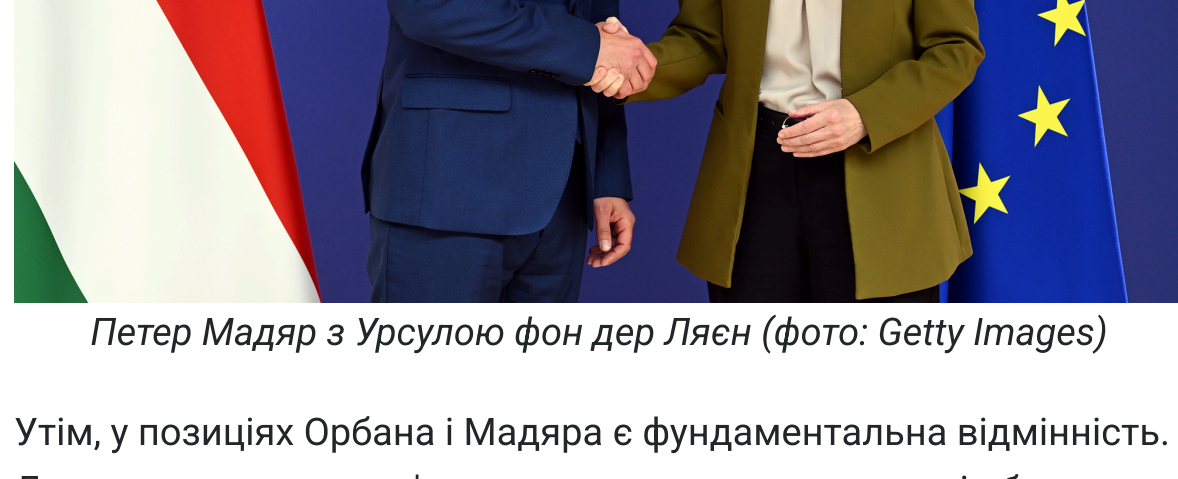
І хоча головна, обридла всім проблема у вигляді угорського вето від Віктора Орбана, нарешті уявляється, не варто очікувати, що тепер Україна помчить до Євросоюзу на всіх парах і без найменших перешкод.

Євроінтеграція після Орбана

Внезена перемога Петера Мадяра на виборах створила у багатьох українців надмірно завищені очікування – мовляв, цюж Орбан владі, всі вето автоматично буде знято, зокрема ті, що стосуються і євроінтеграції.

Але Мадяр дуже швидко дав зрозуміти, що він точно не є "проукраїнським", максимум – "провіропейським" і вже точно – "проугорським". Відтак, буквально наступного дня після перемоги він заявив, що права закарпатських угорців – серед його пріоритетів у відносинах з Україною.

І автоматично знімати вето Мадяр не збирався, погодившись зробити це після консультацій з українською стороною. Як пояснювали RBK-Україна інформовані співрозмовники, одна з причин такої лінії Будапешта – суто внутрішньополітична. Новий прем'єр країни точно не хотів, щоб в опозиції знайшли хоч якийсь привід для звинувачень у зайвій "проукраїнськості".

Петер Мадяр з Урсулою фон дер Ляєн (фото: Getty Images)

Утім, у позиції Орбана і Мадяра є фундаментальна відмінність. Для колишнього прем'єра тема закарпатських угорців була лише політичним інструментом, і по-справжньому вирішувати їхні проблеми (реальні чи надумані) він не хотів. Тоді як Мадяр справді зацікавлений у конструктивному діалозі, як із Києвом, так і з Брюсселем.

Читайте також: 2027 рік під загрозою. Що заважає вступу України до ЄС і чого чекає Брюссель

І для нього було вкрай важливо обернути цю історію як свою перемогу. Україна пішла назустріч, давши новому прем'єру підстави заявляти, що Орбан, мовляв, роками не міг вирішити проблеми з Україною, а новий уряд зробив це за лічені тижні.

"Якщо це (взяття Україною зобов'язань щодо нацменшин, – ред.) відбувається – угорський уряд підтримає відкриття першого раунду переговорів про вступ України", – заявив Мадяр.

Україні при цьому було не так складно піти назустріч. Адже, по суті, всі обіцянки, які було дано Мадяру, Київ і так мав виконати в останньому майбутньому, на шляху до ЄС, у рамках захисту прав національних меншин за європейськими правилами.

Коли відкрити кластери

Україна, особливо на хвилі зміни влади в Угорщині, активно просувала відкриття кластерів якмога швидше, навіть у травні. На заваді стала європейська бюрократія (ухвалення будь-якого рішення по суті в ЄС вимагає величезної кількості дрібних технічних кроків), а також до кінця не вирішені проблеми з Угорщиною. Але не тільки.

Уже в травні в західних ЗМІ з'явилася інформація, підтверджена також співрозмовниками RBK-Україна в дипломатичних колах, що і в інших країні виникли деякі зауваження до переговорного процесу.

Рч у тім, що тривалий час у Європі всі розуміли, що подальший процес щодо України все одно намертво заблокований Орбаном – отже, могли не так уважно вивчати окремі бенчмарки (критерії виконання Україною реформ). Але коли проблема Орбана відпала, в окремих країні начебто виникли додаткові побажання.

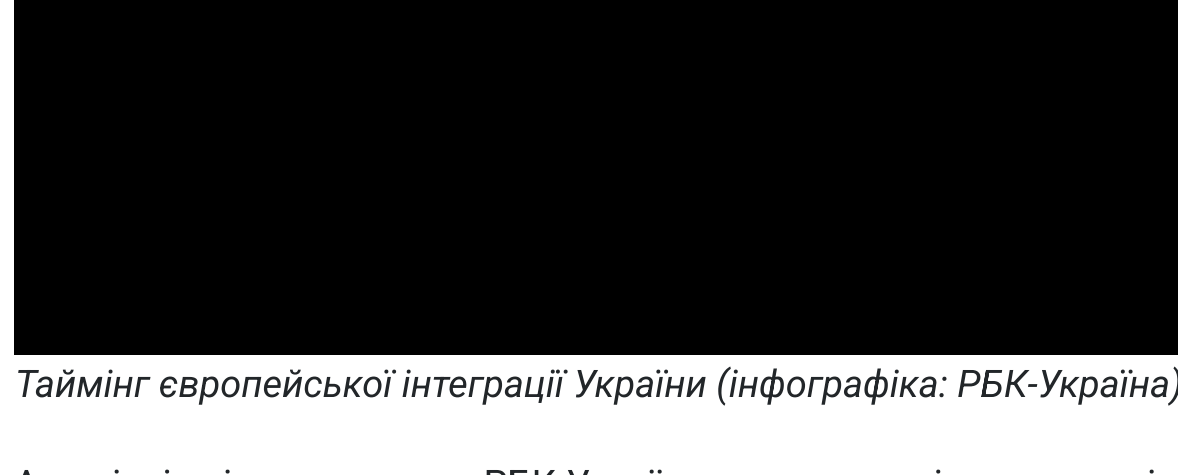
Зокрема, серед таких співрозмовники RBK-Україна назвали Польщу і Францію. Для Польщі особливо важливим є питання сільськогосподарства – там відкрито побоюються, що вступ до ЄС України з її потужною аграрною заведств по польському фермерству сильною удару.

Крім того, правосоєративний польський виборець проживав саме в аграрних регіонах. А якраз ця частина польського суспільства та орієнтованого на неї політизму особливо чутлива до спірних історичних питань з Україною.

І якраз у розпал підготовки до відкриття перших переговорних кластерів трапилася резонансна історія із найменуванням одного з підрозділів ЗСУ на честь героїв УПА. З польської сторони це викликало неадекватний за масштабом резонанс.

Принциповим сюрпризом стало те, що цю тему почали активно коментувати не лише праві та ультраправі опозиціонери, а й набагато поміркованіша польська влада.

Цю одразу породило побоювання, що Польща може завагувати або принаймні затягнути відкриття переговорних кластерів з Україною.

Таймінг європейської інтеграції України (інфографіка: RBK-Україна)

Але різні співрозмовники RBK-Україна, як у команді влади, так і в дипломатичних колах підтвердили: принаймні зараз **"проблема Бандери" не стане перешкодою для відкриття кластерів**, Польща нічого блокувати не буде.

У підсумку, подальший план дій виглядає так. 15 червня буде відкрито перший переговорний кластер – "Основи". Його завдання відкривають першині і закривають останнім.

Україна при цьому готова до того, щоб відкрити переговори і за всіма іншими п'ятьма кластерами.

Варто нагадати, що слово "переговори" в даному випадку досить умовне. Йдеться не про переговори двох рівнозначних сторін, України та ЄС, а про те, як саме Україна виконуватиме те, що Євросоюз від неї вимагає. Простір для маневру, звісно, є, але відкрити якусь із важливих вимог Євросоюзу Київ апріорі не може – адже це Україна хоче приєднатися до ЄС, а не навпаки.

Позиції Європейської комісії на чолі з Урсулою фон дер Ляєн полягає в тому, що Україна і ЄС технічно готова до відкриття всіх переговорних кластерів, причому давно. Але рішення тут ухвалює не Єврокомісія, а держави-члени ЄС, завжди – одноголосно.

"Питання в тому, чи будемо ми рухатися з відкриттям кластерів послідовно або паралельно. Усі рішення ухвалюватимуть держави-члени Європейського Союзу. І ми з ними працюємо", – сказав журналістам дивним від-прем'єр з європейської та євроатлантичної інтеграції Тарас Качка.

За інформацією RBK-Україна, оптимістичний варіант – усі шість кластерів буде відкрито до кінця липня. Песимістичний – цей процес закінчиться приблизно восени.

"У вас дуже багато говорять про відкриття кластерів. Але справа не в тому, щоб їх відкрити, а в тому, щоб потім закрити", – пояснював RBK-Україна один з європейських дипломатів.

А для закриття кластерів Україні треба буде виконати незлічену кількість критеріїв щодо приведення свого законодавства у відповідність до правил ЄС.

З практичної точки зору після відкриття кластерів **фактично весь тягар відповідальності за подальший прогрес перекладатиметься на Україну**. Тільки від Верховної ради, уряду та інших органів залежатиме швидкість реформ. Відтак – і виконання критеріїв на шляху до ЄС.

А з цим останнім часом спостерігаються серйозні проблеми, насамперед, на рівні Верховної ради.

Читайте також: Рада тріщить по швах. Чому "Слуга народу" не голоує за закони і тричі

"Нашевно, в Україні так уважно не стежать за тим, як працює ваша Рада, як у Брюсселі", – говорив RBK-Україна один з європейських дипломатів.

Найбільш важливим серед усіх кластерів є перший – "Основи", зокрема, він передбачає реформи у сфері верховенства права, які в Україні зазвичай ідуть з-під папки.

У європейців є великі очікування, наприклад, щодо зміцнення незалежності САП і НАБУ, реформи ДБР, зміни процедури призначення генпрокурора тощо. Поки що політичної волі на це не проглядається, хоча відповідні зобов'язання Україна офіційно взяла на себе ще наприкінці минулого року. У найближчому майбутньому це може перетворитися на серйозну проблему.

Справа за Україною

Поки що оптимістичним терміном вступу України до ЄС є 2030 рік, коли може відбутися нова хвиля розширення Євросоюзу. Причому з часу, що залишився, за підтримки поліформованих співрозмовників RBK-Україна, 2-2,5 роки може піти на ратифікацію договору про вступ України у всіх 27 держав-членах ЄС.

Отже, за 2027-2028 роки треба встигнути провести переговори (відкрити і, головне, закрити кластери), а також написати власне текст договору про вступ України.

Звісно, на таймінг можуть вплинути багато подій, наприклад, мирні переговори.

З одного боку, якщо війна закінчиться, це зніме побоювання низки європейських країн щодо прийому до їхнього "клубу" країни, що воює. А також може надати великого політичного імпульсу бюрократичним процесам, особливо якщо керівництво України в ЄС так чи інакше фігуруватиме в мирній угоді.

З іншого боку, особливність євроінтеграції в тому, що її не можна "швидко вирішити". Умовно кажучи, навіть якщо Зеленський, Трамп, Путін, Мерц, Макрон і фон дер Ляєн зберуться і домовляться, що Україна буде в ЄС, – цей процес не завершиться доти, доки остаточно формальну процедуру не завершать Мальта, Кіпр і Португалія.

При цьому керівництво кожної з країн насамперед озирається на власний електорат, а не на рішення "великих держав".

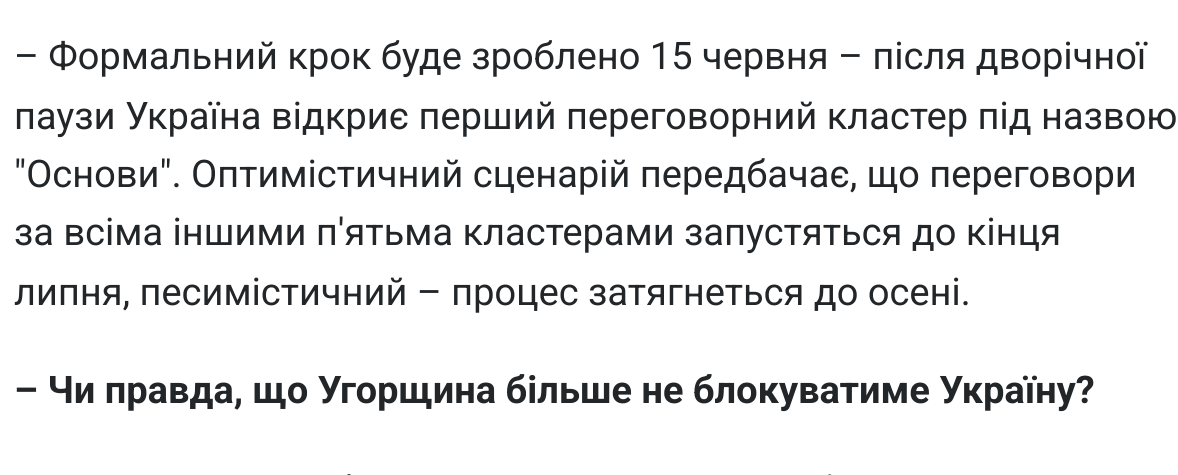
Крім того, найбільшими роками, з великою ймовірністю, зміниться влада в багатьох європейських країнах, зокрема й ключових, на кшталт Франції. І десь при складі езагалі можуть опинитися різні правополітики, апріорі скептичні до України.

Читайте також: Життя після Орбана: хто буде новим агентом Путіна в Євросоюзі

Тому паралельно виникають різні креативні ідеї і про те, як цей процес прискорити, і про те, що можна запропонувати Україні замість повноцінного членства, якщо вже шлях до нього такий складний.

На початку року на слуху була ідея про так зване "асоціативне розширення": коли ЄС дозволив би Україні вступити авансом, в обмін на залізну обіцянку в стилі терміні "двожикати" реформи.

Ідея підтримувала сама Урсула фон дер Ляєн. Але нашоухилюлася на протидію багатьох держав усередині ЄС. Це ще раз показує: які б рішення не ухвалювала європейська бюрократія, останнє слово завжди за країнами Євросоюзу, у яких є свої мотиви.

Виступ Володимира Зеленського в Європарламенті (фото: Getty Images)

У підсумку, ідея "не злетіла", щодо України й надалі буде застосовуватися meet-based approach, тобто, ліджі, заснований на досягненні країни на шляху реформи. RBK-Україна члор від дипломатів і змін європейських країн, при цьому визначив українського героїзму, складних умов, в яких перебуває країна, геополітичних міркувань – вони не можуть замінити реформ. І не замінять.

Виникають і ідеї іншого штибу, на кшталт листа канцлера Мерца про "асоціюване членство", яке Україна має отримати як проміжний статус до членства повноправного.

Але ініціатива Мерца була позбавлена реального наповнення, по суті, Україні пропонували статус без реальних вигод, що в перспективі могло б навіть ускладнити повноправний вступ до Євросоюзу. Тому в Києві її відразу відкинули, повного розуміння вона не знайшла і всередині Євросоюзу.

Тому, якщо Україна успішно подолає етап відкриття кластерів у найближчому майбутньому, попередню почнесть етап довгої та рутинної законодавчої роботи. При цьому **доведеться долати скепсис деяких "старожилів" Євросоюзу**, які й так вважають, що Україна рухається в ЄС занадто швидко. А найкращий спосіб зробити це, як сказав RBK-Україна один з обізнаних топ-чиновників, – це активні реформи.

Питання – відповіді (FAQ):

– **Коли почнеться реальний прогрес у переговорах з ЄС?**
– Формальний крок буде зроблено 15 червня – після дворічної паузи. Україна відкриє перший переговорний кластер під назвою "Основи". Оптимістичний сценарій передбачає, що переговори за всіма іншими п'ятьма кластерами закінчаться до кінця липня, песимістичний – процес затягнеться до осені.

– **Чи правда, що Угорщина більше не блокуватиме Україну?**
– Вето Віктора Орбана знато, але новий прем'єр Петер Мадяр не планує автоматично схвалювати всі кроки Києва. Для Будапешта принциповим залишається питання прав закарпатських угорців.

Мадяр погодився підтримати відкриття першого кластера тільки після того, як Україна пішла назустріч і взяла на себе зобов'язання щодо захисту прав нацменшин за європейськими правилами.

– **Чи може Польща зрівнати процес через історичні суперечки?**
– Попри гучний резонанс у Польщі навколо перейменування підрозділу ЗСУ на честь героїв УПА, співрозмовники в дипломатичних колах підтверджують: на цьому етапі Варшава не стане блокувати відкриття кластерів.

Проте у Польщі залишаються довгострокові економічні претензії до Києва, зокрема через побоювання за свій аграрний сектор.

– **Які реальні термини вступу України до Євросоюзу?**
Оптимістичним орієнтиром залишається 2030 рік. Близько 2-2,5 років займатиме процедура ратифікації договору у всіх 27 країн-членах ЄС. Відповідно, завершити всі переговори (відкрити і повністю закрити всі шість кластерів), а також скласти сам текст договору Україні необхідно до кінця 2028 року.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оголошення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручні!

Більше по темі:

